

Barn- och
utbildningsnämnden

Revidering av Riktlinjer för placering vid skola

Förslag till beslut

Reviderad version av Riktlinjer för placering vid skola antas att gälla från och med skolvalsprocessen inför höstterminen 2019.

Sammanfattning

Nu gällande riktlinjer för skolplacering antogs den 20 september 2017 (BUN 2017:247). Utifrån ändrad lagstiftning såsom införande av obligatorisk förskoleklass och behov av diverse förtydliganden sker nu en revidering av riktlinjerna. Någon grundläggande förändring av urvalskriterierna sker inte. Den förtydligande definition av relativ närhet som ordförandebeslut fattades om den 22 januari 2018 (BUN 2018:131) är införd i dessa riktlinjer.

Riktlinjerna bygger på skollagens krav att skolplacering i första hand ska utgå från vårdnadshavares önskemål, så länge inte önskad placering innebär att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts. För att alla barn ska garanteras placering vid en skolenhet nära hemmet har kommunen ett system med anvisade skolor utifrån upptagningsområden.

Det fria skolvalet innebär att en vårdnadshavare kan lämna in önskemål om placering för sitt barn vid viss skolenhet. När det finns fler sökande än platser vid en skolenhet fördelas platserna utifrån följande fyra urvalskriterier

1. Upptagningsområde
2. Relativ närhet
3. Syskonförtur
4. Lottning

Dessa urvalskriterier gäller inte för plats i musikklass där särskilda färdighetsprov enligt skollagen utgör urvalskriterium.

Undantag från ordinarie placeringsregler kan göras för elever med omfattande särskilda behov utifrån fysiska eller psykosociala funktionsnedsättningar hos eleven. Utgångspunkten är alltid att behov av särskilt stöd ska kunna tillgodoses vid anvisad skola. Undantag för från ordinarie placeringsregler på grund av att en elev har

omfattande behov av särskilt stöd tillämpas därför väldigt restriktivt och beslutas av skolchef. Det samma gäller vid återopande av eventuella övriga synnerliga skäl.

Ärendebeskrivning

För att säkerställa en likvärdig och rättssäker prövning av skolplaceringar behövs kommungemensamma riktlinjer. Rättsläget vad gäller skolvalbestämmelserna är delvis oklart och eventuella förändringar av lagstiftningen kring detta är sannolikt på kommande. Om och i så fall när beslut om förändringar i lagstiftningen fattas kommer de riktlinjer som nu föreslås behöva utvärderas och eventuellt revideras.

Riktlinjer för placering vid skola

Inledning

Skolvalet till förskoleklass, årskurs 4 och årskurs 7 genomförs i november – december varje år och administreras av kontaktcentret Eskilstuna direkt. Beslut om skolplacering ges under vårterminen inför nästkommande läsår.

Från och med höstterminen 2018 är förskoleklassen obligatorisk, dvs. barn ska i vanliga fall ha en skolplacering fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller sex år. Om vårdnadshavarna ansöker om det och barnet bedöms ha förutsättningar för det kan rektor fatta beslut om att ett barn få börja direkt i grundskola utan att första ha gått ut förskoleklass. Elev som blivit placerad vid viss skolenhet har i vanliga fall rätt att gå kvar där enligt 9 kap. 15 a och 10 kap. 31 §§ skollagen. Rektor bestämmer om skolenhetens organisation, dvs. urvalskriterierna gäller inte rätten att välja viss klass eller grupp vid en skola.

Information kring skolvalet och om vad som är anvisad skola (där eleven är garanterad plats) skickas ut till vårdnadshavarna inför att barnen ska börja förskoleklass, årskurs 4 och årskurs 7 i grundskolan. Vårdnadshavare kan vid skolvalet inkomma med önskemål om skolplacering vid viss skola i kommunen. Detta görs av barnets båda vårdnadshavare med e-legitimation i kommunens e-tjänst (eskilstuna.se/skolval). Vårdnadshavarna har möjlighet att uppge tre prioriterade önskemål om skolplacering. Om vårdnadshavarna inte inkommer med önskemål om viss skolplacering placeras barnet vid anvisad skola.

Vårdnadshavare till elever med skyddade personuppgifter kan inte genomföra skolvalet i kommunens e-tjänst och ska därför kontakta kontaktcentret Eskilstuna direkt.

Till årskurs 4 och årskurs 7 behöver vårdnadshavarna bara göra ett aktivt val för skolplacering om de önskar en annan skolenhet än den eleven redan är placerad eller om den skolenheten inte erbjuder undervisning i följande årskurs.

Om en elev har två vårdnadshavare ska dessa gemensamt fatta beslut om elevens skolplacering. Då föräldrarna är separerade men har gemensam vårdnad om eleven får en elev som saknar skolplacering en anvisad skola utifrån den förälders adress där

eleven är folkbokförd. Eleven har dock lika stor rätt att gå i den skola som tillhör den andra vårdnadshavarens upptagningsområde.

Om vårdnadshavarna inte kan uppnå enighet om barnets skolplacering placeras barn som saknar skolplacering i regel vid anvisad skola i upptagningsområdet där barnet är folkbokfört om inte andra skäl för placering finns. Vid oenighet fattas beslut om placering av skolchef.

Barn som stadigvarande vistas i kommunen på grund av särskilda omständigheter, såsom asylsökande, jämställs med folkbokförda i kommunen och har rätt till skolgång.

Fristående skolor har egna regler för skolvalet. Vårdnadshavarna hänvisas till respektive fristående skola för information om antagningsregler vid den skolan.

Elever bosatta på Nyckelön i Västerås kommun har rätt till skolplats på Tegelvikens skola.

För elever som tillhör grundsärskolans personkrets och söker plats i grundsärskolan finns ett särskilt antagningsförfarande.

Grundläggande bestämmelser om skolplacering

Ett barn ska enligt skollagen placeras vid den kommunala skola där vårdnadshavarna önskar att barnet ska gå om inte detta innebär att ett annat barns rätt till skola nära hemmet åsidosätts (närhetsprincipen). Denna bestämmelse syftar till att värna rätten till en skolplacering nära hemmet även för barn vars vårdnadshavare inte har framfört något önskemål om placering vid en viss skolenhet. Kommunen avgör hur många elever som får plats vid varje skolenhet. När det finns fler elever som vill gå på en skola än det finns antal platser, måste kommunen bedöma vilka elever som har bäst rätt till plats på skolan med beaktande av närhetsprincipen.

Enligt rättspraxis är innebörden av skollagens formulering ”nära hemmet” beroende av lokala förhållanden. Varje kommun har rätt att bestämma vilka kriterier som ska gälla med beaktande av faktorer som t.ex. avstånd mellan hemmet och tillgängliga skolor. Urvalskriterierna ska vara sakliga, objektiva och icke-diskriminerande samt utgå från vad som är bäst för samtliga elever. Närhetsprincipen innebär inte att barn som bor närmast en viss skola enbart av detta skäl ska ges företräde framför andra sökande i kommunen. I stället är det enligt rättspraxis relativ närhet som gäller, dvs. det kan finnas flera skolor som anses vara belägna nära hemmet (se förklaring längre fram under *Urvalskriterier*).

Kommunen kan även frånga vårdnadshavarens val under vissa omständigheter, såsom om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. När det gäller skolplacering från och med förskoleklass kan kommunen även frånga vårdnadshavarens önskemål om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Upptagningsområden

Eskilstuna kommuns system för skolplaceringar bygger på att varje skola har ett geografiskt definierat upptagningsområde. Denna skola blir då s.k. anvisad skola för de barn som bor inom upptagningsområdet. För de yngre årskurserna; F-6, är närhet en avgörande faktor vid indelning av upptagningsområden. För elever i högstadiet kan en skola som ligger längre bort bli anvisad skola.

En elev som gått på en grundskola som endast har F-3 eller F-6-undervisning har rätt att följa med sin klass till det som är anvisad skola i upptagningsområdet för årskurs 4 eller årskurs 7, även om de inte är folkbokförda i området.

En elev som är folkbokförd i upptagningsområdet har alltid rätt till plats på anvisad skola där. Detta gäller även om eleven tidigare gått vid en annan skola (kommunal eller fristående). Läs mer under stycket *Skolplacering vid fristående skolor samt byte mellan kommunal och fristående skola*.

Urvalskriterier

Utgångspunkten för skolvalet är vårdnadshavares önskemål om skolplacering. Alla barn är dock garanterade plats vid anvisad skola i upptagningsområdet. Barn till vårdnadshavare som inte inkommer med önskemål om placering vid viss skola placeras vid anvisad skola. Detta kan innebära att denna skola inte kan bereda fler elever plats. När det finns fler sökande till en skola än vad det finns platser sker urvalet enligt följande urvalskriterier i prioritetsordning.

1. *Upptagningsområde*

I första hand bereds eleverna i upptagningsområdet plats vid anvisad skola. Det gäller både barn till de vårdnadshavare som inkommit med önskemål om att barnet ska beredas plats vid anvisad skola och de vårdnadshavare som inte inkommit med något önskemål alls.

Rätten till skolskjuts kan påverkas om en elev väljer annan skola än anvisad skola.

2. *Relativ närhet*

Eventuella återstående platser vid skolan efter att elever inom upptagningsområdet beretts plats fördelas till sökande utom upptagningsområdet i första hand utifrån avståndet mellan elevens hem (folkbokföringsadressen) och skolan. Det är då relativ närhet som gäller vilket innebär att om vårdnadshavare till A och B sökt samma skola och bara ett barn kan erbjudas plats, så har det barn företräde som har längst relativ skolväg till övriga skolor.

Relativ närhet räknas ut genom att avståndet till en anvisad skola subtraheras med avståndet till den sökta skolan. Den som har ett högre värde i differensen har företräde till den sökta skolan framför den som har ett lägre värde. Hur vårdnadshavarna har rangordnat det önskade skolalternativet i skolvalet har betydelse. Först placeras alla elever utifrån sitt förstahandsval och därefter fördelas ytterligare lediga platser utifrån val i andra och tredje hand. Avståndet som mäts är kortaste väg till skolan från elevens folkbokföringsadress, dvs. närmaste gångväg till skolan. Om

gångväg saknas, gäller närmaste vanlig väg eller gata. Mätning av avstånd görs mellan bostaden och skolans adress. Beslutet fattas utifrån den bästa lösningen för samtliga berörda elever.

3. Syskonförtur

Om två eller flera elever bor på exakt samma relativa avstånd från skolan gäller förtur för elever som ska börja i förskoleklass (eller där rektor beslutat att eleven ska börja direkt i årskurs 1) som har syskon i årskurs F-3-på skolan. Det gäller även icke-biologiska syskon så länge syskonen är folkbokförda på samma adress. Förturen gäller vid den första skolplaceringen för barnen och upphör att gälla vid exempelvis skolbyte.

4. Lottning

Om det finns fler sökande än platser vid en viss skola och två barn bor på exakt samma relativa avstånd från skolan samt syskonförtur inte gäller så avgörs valet av lottning under tillsyn av notarius publicus.

Undantag från ordinarie urvalskriterier

Elever med särskilda behov

Undantag från ordinarie placeringsregler kan göras för elever med särskilda behov på grund av fysisk eller psykosocial funktionsnedsättning hos eleven. Utgångspunkten är att behov av särskilt stöd ska kunna tillgodoses vid anvisad skola. Undantag från ordinarie placeringsregler på grund av att en elev har omfattande särskilda behov tillämpas väldigt restriktivt. Det kan t.ex. röra sig om situationer där det skulle krävas en större ombyggnation på en skola för att en elev ska kunna tas emot där.

Eventuella övriga undantag från ordinarie placeringsregler avseende elever med omfattande särskilda behov prövas av skolchef i varje särskilt fall och skälen som motiverar undantag måste kunna styrkas. Observera att undantag beviljas mycket restriktivt.

Skolplacering vid fristående skolor samt byte mellan kommunal och fristående skola

Fristående skolor har egna antagningskriterier och administrerar sina egna skolval. Vid val av fristående skola inom eller utanför Eskilstuna kommun ska vårdnadshavare kontakta önskad fristående skola direkt. Vårdnadshavaren bör även meddela den kommunala skolan (anvisad skola) inom upptagningsområdet i Eskilstuna om den nya placeringen. I skolvalet kan vårdnadshavaren uppge i kommunens e-tjänst att barnet sökt till en fristående skola.

Elever som går i årskurs 3 på en fristående skola och elever som går i årskurs 6 på en fristående skola med högstadium får information hemskickad till sig om kommunens

skolval till årskurs 4 respektive årskurs 7. De får ingen anvisad skola, men informeras om när skolvalsperioden infaller och om rätten att söka tillbaka till en kommunal skola.

Elever som går i årskurs 6 på en fristående skola som saknar högstadium får en anvisad skola utifrån sin folkbokföringsadress. Elever från fristående skolor som väljer den kommunala högstadieskolan inom sitt upptagningsområde har samma rätt att placeras på den skolan som andra elever. Elever från fristående skolor som söker andra kommunala skolor än skolan i sitt upptagningsområde, deltar i det fria skolvalet på samma villkor som andra.

En elev som går på en fristående skola har under hela sin skolgång rätt att byta till den kommunala skola vars upptagningsområde eleven tillhör. Ett sådant skolbyte ska handläggas skyndsamt av rektor på den mottagande skolan, vilket innebär en tidsfördröjning på maximalt en vecka.

Skolplacering utanför skolvalsperioden

Utanför skolvalsperioden kan val/byte av skola, utöver byte till anvisad skola i upptagningsområdet, endast ske i mån av plats. Vårdnadshavarna får då direkt kontakta rektor vid den skola som man vill välja/byta till och fråga om det finns plats. Om det finns ledig plats och flera sökanden fattar rektor beslut enligt gällande riktlinjer för skolplacering-Fördelningen sker då främst enligt den s.k. närhetsprincipen (relativ närhet) utifrån de elever som är aktuella i kön vid det tillfället då en ledig plats uppstår. Rektor ansvarar för att hanteringen av skolplaceringsansökningar sker på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Fritidshem

Elever som får skolplacering har rätt till fritidshemsplacering på samma skola. Familjen söker själv plats på fritidshem i kommunens e-tjänst i samband med skolvalet eller senare.

Skolplacering i annan kommun än hemkommunen

Om särskilda skäl föreligger har en elev med hänsyn till sina personliga förhållanden rätt att bli mottagen i en annan kommuns skola. Den mottagande kommunen avgör om särskilda skäl föreligger efter att ha inhämtat ett yttrande från elevens hemkommun. Om en elev har tagits emot i en annan kommuns grundskola har eleven rätt att gå kvar i den skolan hela läsåret även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under läsåret. Om bara en årskurs återstår av elevens skolgång har eleven rätt att gå kvar även det sista läsåret.

En elev kan även i annat fall tas emot i annan kommuns grundskola om den mottagande kommunen beviljar detta. Elevens vårdnadshavare ska i sådana fall själv direkt kontakta skolan i den andra kommunen som avgör om den vill ta emot eleven. Elev från Eskilstuna kommun som önskar gå i annan kommuns skola kan beredas

plats där om kommunen godkänner den interkommunala ersättningen från Eskilstuna kommun.

En vårdnadshavare kan även ansöka om plats vid en fristående grundskola utanför hemkommunen för sitt barn. En fristående skola ska enligt huvudregeln vara öppen för alla elever som har rätt att gå i grundskolan. Huvudmannen för skolan avgör hur många elever som kan tas emot på skolan. Ansökan om skolplacering vid fristående skola i annan kommun riktas direkt till den fristående skolan.

Uppsägning av skolplacering

En elev som byter skolplacering till fristående skola ska göra anmälan om detta i e-tjänsten. En elev som flyttar från kommunen ska göra en utflyttsansökan. En skola kan på grund av skolpliktsansvaret aldrig låta skriva ut en grundskoleelev utan att försäkra sig om att eleven har en ny skolplacering.

Att överklaga en skolplacering

Vårdnadshavare som är missnöjda med ett skolplaceringsbeslut kan överklaga beslutet. Beslut om skolplacering enligt närhetsprincipen, dvs. enligt 9 kap. 15 § första stycket och 10 kap. 30 § första stycket skollagen, kan överklagas till förvaltningsrätt inom ramen för s.k. laglighetsprövning. Genom laglighetsprövning prövas bara beslutets laglighet, inte om beslutet är lämpligt eller skäligt. Det betyder att domstolen inte kan fatta ett nytt beslut i frågan, utan endast upphäva beslutet och kräva att kommunen fattar ett nytt beslut. De beslut om skolplacering som fattas utifrån skolvalsprocessen, när platser vid samtliga skolor tillsätts och som handläggs av Eskilstuna direkt, är fattade enligt närhetsprincipen för att säkerställa alla elevers rätt till en skolplacering nära hemmet.

Skolplaceringsbeslut där kommunen frångått vårdnadshavares önskemål då den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero (dvs. beslut enligt 9 kap. 15 § andra stycket och 10 kap. 30 § andra stycket skollagen), kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Beslut där elev nekas plats på grund av att skolan är full och inte har plats för fler elever utöver de som redan fått plats där är fattade enligt dessa lagrum. I ett överklagande ska anges vilket beslut det gäller och varför man anser att beslutet ska ändras (dvs. varför man anser det vara felaktigt). Överklagandet ska innehålla namn, personnummer, adress och telefonnummer för den som överklagar samt vara underskrivet av båda vårdnadshavarna.

Ett överklagande till förvaltningsrätt inom ramen för laglighetsprövning skickas direkt till Förvaltningsrätten i Linköping, Box 406, 581 04 Linköping. Överklagandetiden är tre veckor från det datum då kommunen har meddelat sitt beslut.

Ett överklagande till Skolväsendets överklagandenämnd skickas till Barn- och utbildningsförvaltningen, Eskilstuna kommun, 631 86 Eskilstuna men ska vara ställt till Skolväsendets överklagandenämnd. Överklagandet ska ha inkommit till kommunen

inom tre veckor från den dag klagande fick del av beslutet. Ändrar kommunen inte beslutet så som klagande begär, skickas skrivelsen vidare till Skolväsendets överklagandenämnd.

BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Ingrid Sköldmo
Förvaltningschef

Hans Ringström
Skolchef för Grundskolan

Beslutet skickas till: Eskilstuna Direkt